การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4

Participation of People for Health Care and Prevention from Covid-19 Using the Four Bases of Success

พระครูสมุห์จิรชาติ พุทฺธรกฺขิโต, PhrakhrusamuJirachat Bhuddharakkito[1]

พระครูจิตรการโกวิท, PhrakhruJittakarnkowit[2]

สุพิชญาณ์ แก้วโพนทอง, Supitchaya Kaewponthong[3]

E-mail: nkitoo0011@gmail.com

Received: *April 15, 2021* **Revised:** *June 17, 2021*

Accepted: *June 21, 2021*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันในชุมชนและสังคมต่างๆ ในหลักธรรมของพระพุทธศาสนานั้น เป็นหลักธรรมในการปลูกฝังการให้อภัย การทำในสิ่งที่ถูกต้อง ให้รักตัวเอง รักคนรอบข้าง รักสังคม การมีร่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ประชาชนนั้นควรเอาหลักอิทธิบาท 4 ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาปฏิบัติกัน ดังนั้น หลักอิทธิบาท 4 ที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อเป็นการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ไปด้วยกัน อันประกอบไปด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยเป็น ฉันทะ หรือ ความพึงพอใจ คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพอใจกับการรัฐในการออกข้อระเบียนในการดูแลตนเอง วิริยะ คือ ความเพียร ประชาชนควรขยันในการตรวจดูตัวเองว่ามีการเตรียมกับการป้องกัน จิตตะ คือ ประชาชนตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่จะเกิดขึ้นของเชื้อโรคและไม่ตื่นเต้นจนเกิดไปและควรดูแลป้องกันด้วยความตั้งใจ วิมังสา คือ ประชาชนควรมีความไตร่ตรองในการมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกัน และหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น ๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกัน โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 จึงจะทำให้ประชาชนมี

---

[1] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/ Mahachulalongkornraja vidyalaya University.

[2] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/ Mahachulalongkornraja vidyalaya University.

[3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/ Mahachulalongkornraja vidyalaya University.

ความสามัคคีในการดูแลตนเองและสังคมให้ประสบผลสำเร็จในการมีส่วนร่วมดูแลป้องกัน ตามความมุ่งหวัง

คำสำคัญ: (การมีส่วนร่วม), การป้องกัน), (อิทธิบาท 4)

Abstract

This academic article emphasizes on the public participation for health care and prevention from covid–19 by applying ***Iddhipāda*** teaching or the Four Bases of Success by allowing people to participate the public opinion for guarding and prevention from problems in communities and societies. The essential teachings of Buddhism involve with moral cultivating, forgiveness, right deeds, taking best to oneself, loving those fellows around and the society. For the participation of the people in covid–19 prevention, commutants should adopt the four bases of success of Buddhism to practice in diary life. The teaching of *Iddhipāda* or Four Bases of Success in which people have to take part for practical way in order to prevent from COVID–19 infection, which consists of 4 guidelines; namely, *Chanda* or will, *Viriya* or exertion, *Citta* or thoughtfulness and *Vimangsā* or examining. In terms of Chanda or willing, the people participate the government with willing to share the regulation to prevent oneself. For *Viriya* or exertion, people should be diligent for often checking themselves that they are rightly prepared and protected. For *Citta*, people who are mentally aware of what will happen caused by diseases and not excited until it had happened and should be aware of it with right intention. For *Vimangsā*, it means that people should have taken a part for self–prevention with clear understanding and diligently using wisdom to contemplate with reasons and finding out what one should do. Participation of people to care and prevention from covid–19 by using the teaching Four Bases of Success, will enable everyone to be united to mindfully look after themselves and society to be successful from Covid–19 spread and affection as expected.

Keywords: (Participation), (Protection), (The four bases of success)

1. บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นรากฐานสำคัญของหลักการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย เพราะการปกครองในระดับสังคมหรือว่าชุมชนนั้นย่อมมีการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนั้นและก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่นกัน เพราะเป็นที่ฝึกหัดให้ประชาชนในสังคมและชุมชนได้มีการส่วนร่วมทางสังคมและชุมชนทำให้ประชาชนมีความรู้สึก เป็นการช่วยดูแลสังคมและชุนชมของตัวเองให้ดูดีเหมือนเป็นเจ้าของท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตนเอง และเกิดความเป็นห่วงและหวงแหนและความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชนท้องถิ่น เป็นผลให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย[4] ปัญหาที่ประชาชนต้องมีการมีส่วนร่วนนั้นเพราะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลกสังคมและชุมชมที่เปลี่ยนไปเพราะสังคมในยุดใหม่นั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปมา เช่น การครองชีพ การทำงาน และโรคภัย และในสมัยใหม่ใน ปี 2563 – 2564 นั้นเปลี่ยนแปลงมากเพราะเกิดจากเชื้อโรคที่มีชื่อว่า โควิด 19 จึงทำให้ประเทศชาติ สังคมและชุมชน เปลี่ยนแปลงไปมาก เพราะเชื้อโรคโควิด 19 นั้น ทำให้เกิด วิกฤตต่างๆ ในประเทศชาติ สังคมและชุมชม เช่น การเปลี่ยนในการประกอบอาชีพ การดูแลตนเอง และเศรษฐกิจ ภายในประเทศชาติ และประเด็นปัญหาสำคัญ คือ เรื่องประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ ไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ[5] ไม่มีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ท้องถิ่น และไม่มีส่วนร่วมในการ ประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาอาจจะส่งผลให้ สังคมและชุมชนที่กำหนดไว้ไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งประชาชนในสังคมและชุมชน

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนดูแลและป้องกันโรคโควิด 19 นั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมเพื่อให้สู้ความสำเร็จในการดูแลสังคมและชุมชน คือ การทำหน้าที่ของตัวเองและทุกด้านของการชีวิต เช่น การดูแลตนเอง การให้ความรู้กับชุมชนหรือครอบครัวเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นการดีและจะให้เกิดผมสำเร็จในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิดนั้น ควรนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้ในการมีส่วนร่วมให้มี ประสิทธิภาพก็คือหลักอิทธิบาท 4 เพราะหลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จได้หรือมาใช้เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ประชาชนนั้นควรเอาหลักอิทธิบาท 4 ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนามาปฏิบัติกัน ดังนั้น หลักอิทธิบาท 4 ที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อเป็นการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ไปด้วยกัน อันประกอบไปด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา โดยเป็น ฉันทะ หรือ ความพึงพอใจ คือ ประชาชนมีส่วน

---

[4] อนุชา เทียมพูล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สระแก้ว : มหาวิทยาลัยบูรพา. (๒๕๖๐)

[5] สุพิลาลัย ใช้ประทุม. **ปัญหาทางเศรษกิจในชุมชนและแนวทางแก้ไข.** สมุทรสาคร.(๒๕๕๕).

ร่วมในการพอใจกับการรัฐในการออกข้อระเบียนในการดูแลตนเอง วิริยะ คือ ความเพียร ประชาชนควรขยันในการตรวจดูตัวเองว่ามีการเตรียมกับการป้องกัน จิตตะ คือ ประชาชนตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่จะเกิดขึ้นของเชื้อโรคและไม่ตื่นเต้นจนเกิดไปและควรดูแลป้องกันด้วยความตั้งใจ วิมังสา คือ ประชาชนควรมีความไตร่ตรองในการมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกัน และหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น ๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกัน โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 จึงจะทำให้ประชาชนมีความสามัคคีในการดูแลตนเองและสังคมให้ประสบผลสำเร็จในการมีส่วนร่วมดูแลป้องกัน ตามความมุ่งหวังการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 จึงจะทำให้ประชาชนมีความสามัคคีในการดูแลตนเองและสังคมให้ประสบผลสำเร็จในการมีส่วนร่วมดูแลป้องกันโรคโควิด 19

ปัญหาของประชาชนในการไม่มีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน

1. ปัญหาของประชาชนในสังคมยุดใหม่ใส่ใจกับโลกออนไลน์มองการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องไกลตัว

ประชาชนหรือสังคมออนไลน์เป็นการส่งและรับข้อมูลอย่างรวดเร็ว ข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประเทศหรือเหตุการณ์อื่นๆ ถูกแชร์และโพสต์ใน Facebook, YouTube, Twitter ฯลฯ แน่นอนในโลกเสมือนจริงนี้ย่อมมีคนที่หลากหลายทั้งต่างมีความคิดต่างๆ กันและไม่ได้สนใจเกี่ยวกับภัยที่จะถึงตัวเองและประชาชน เมื่อเกิดปรากฏการณ์เกี่ยวกับโรคภัยไขเจ็บขึ้นด้วยความเร็วของสังคมออนไลน์ทำให้ปรากฏการณ์เหล่านั้นถูกส่งต่อไปถึงประชาชนและสังคม เมื่อได้รับข้อมูลที่รวดเร็วบางครั้งทำให้ประชาชนรุ่นใหม่ไม่ทันได้ตั้งคำถามหรือค้นหาข้อมูลความจริงแต่เชื่อชุดข้อมูลที่ได้รับทันที[6]

เมื่อประชาชนและสังคมรุ่นใหม่รับชุดข้อมูลที่ไม่ได้ผ่านกระบวนสืบค้นและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงย่อมส่งผลต่อความเชื่อและปฏิบัติตัวเองในรูปแบบผิดๆ ประชาชนคนรุ่นใหม่เสพข้อมูลในลักษณะนี้เป็นจำนวนมากในสังคมออนไลน์ด้านภาพลบที่มากกว่าด้านบวกทำให้ความรู้สึกความการมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน ของประชาชนคนรุ่นใหม่ลดน้อยถอยลง และจะมองว่าการช่วยเหลือหรือทำตามเป็นเพียงเรื่องหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องใส่ใจอะไรมากมายและคณะเดียวกันการนำภาพที่สื่อไปทางลบมาโพสต์ส่งต่อกัน หรือการตัดตกแต่งภาพไปในลักษณะตลกขบขันแสดงถึงอารณ์เยาะเย้ยสนุกสนานหรือการคอมเม้นด่าเสียดสีกรณีต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม

ขณะเดียวกันประชาชนคนรุ่นเก่าก็หาว่าคนรุ่นใหม่ห่างความสามัคคี อนาคตสังคมต้องประสบกับปัญหาความสงบระดับจิตใจของประชาชนคนรุ่นใหม่จะลดลง และจะไม่ได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่อย่างจริงใจ การค้นหาแก่นแท้จะถูกละเลยและมองข้าม คนรุ่นใหม่จะไม่สามารถ

---

[6] พงษ์เทพ บุญกล้า. **ศรัทธาออนไลน์ของคนรุ่นใหม่ต่อพุทธศาสนา**. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://prachatai.com/journal/2013/08/48013 (เข้าถึง ๒๓ มกราคม ๒๕๖๔)

อธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับมีเหตุมีผลในกระแสที่เปลี่ยนไป ประชาชนคนรุ่นใหม่ต้องพยายามฝึกตัวเองให้เป็นคนที่ตระหนักถึงการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุมีผล ออกมาปฏิสัมพันธ์กับโลกสมัยใหม่และให้ขยับตัวเองเข้าไปเรียนรู้เรื่องราวสังคมและประชาชนอย่างจิงจัง เพราะท้ายที่การมีส่วนร่วมไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แต่มุ่งหวังให้ผู้คนมาช่วยดูแลกันและกันและ อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การโพสต์หรือแชร์สถานะเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆนั้นประชาชนคนรุ่นใหม่จะต้องตระหนักด้วยว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับชุดความคิดของประชาชนคนรุ่นใหม่ในสังคมออนไลน์[7]

2. ปัญหาความยากจนของประชาชนเป็นเหตุให้ห่างกันและกันในสังคม

ประเทศไทยของเรานี้มีสารพัดปัญหาประชาชนในสังคมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาทั้งปัญหายาเสพติดปัญหาครอบครัวปัญหาด้านสุขภาพอนามัยฯลฯ แต่ที่เห็นได้ชัดเจนและกระทบความเป็นอยู่ของประชาชนหรือคนในสังคมมากที่สุดก็คงหนีไม่พ้น คือ ปัญหาความยากจน ที่อยู่คู่กับประชาชนในสังคมไทยมานานแสนนาน ทุกวันนี้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต้องประสบกับภาวะความยากจนอยู่ในภาวะที่ขาดแคลนไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการมีหนี้สินซึ่งสาเหตุของความยากจนนั้นก็เกิดจากการไม่มีงานทำของประชากรเพิ่มขึ้นอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำเมื่อเทียบกับอัตราการเติบโตของประชากรความเกียจคร้านและความเฉื่อยชาลักษณะของอุตสาหกรรมปัจจัยทางด้านต่าง ๆ เหตุผลเหล่านี้เป็นความจริงที่ไม่สามารถปฏิเสธได้เลย เพราะถ้าหากประชาชนว่างงานก็ไม่มีรายได้เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่าย คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ไม่เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ และความยากจนยังก่อให้เกิดปัญหาความไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่อีกด้วย ทั้งเป็นปัญหาประชาชนในสังคม เช่น อาชญากรรม และยังครอบคลุมถึงขาดโอกาสทางการศึกษา การรักษาพยาบาล การไร้ซึ่งอำนาจ และส่งผลทางด้านสุขภาพจิตของบุคคลทำให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวังต่าง ๆ ตามมา เมื่อปัญหาเหล่านั้นเกิดขึ้นทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบจึงทำให้ห่างจากการการช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมในสังคมเท่าไร[8]

3. ปัญหาโควิด-19 ระบาดเหตุให้เศรษฐกิจและประชาชนในสังคมแย่ลงก่อให้เกิดผลกระทบในการห่างจากการช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมน้อยลง

นับตั้งแต่เชื้อไวรัสโคโรนาหรือทุกคนชอบเรียกว่าโรคโควิด 19 ระบาดในมณฑลอู่ฮั่นของจีน เมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 และได้แพร่ระบาดไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วยอีกด้วย

---

[7] พงษ์เทพ บุญกล้า. **ศรัทธาออนไลน์ของคนรุ่นใหม่ต่อพุทธศาสนา**. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://prachatai.com/journal/2013/08/48013 (เข้าถึง ๒๓ มกราคม ๒๕๖๔)

[8] เอื้องฤทัย.. **ความยากจน ปัญหาที่ไม่เคยหมดไปจากสังคมไทย**. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: http://pan-ha-khuam-yak jon.blogspot.com/2012/02/blog-post_17.html (เข้าถึง ๒๓ มกราคม ๒๕๖๔)

ประชาชนในสังคมในพื้นที่ ซึ่งมีการระบาดของไวรัสหรือโรคโควิด 19 ชนิดนี้ได้รับผลกระทบทั้งในทางเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ด้วยเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้[9]

1. โดยธรรมชาติของโรคระบาดทุกชนิด จะแพร่เชื้อจากผู้ป่วยจากการติดเชื้อหนึ่งคนไปยังผู้ที่เข้ามาสัมผัสใกล้ชิดกับเขาได้หลายคน และการป้องกันการแพร่ระบาดก็จะกระทำได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ก็ต่อเมื่อทุกคนในพื้นที่ซึ่งมีการแพร่ระบาดได้รับการฉีดป้องกันเชื้อชนิดนั้น ๆ เท่านั้นแต่ในขณะนี้ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ชนิดนี้ ดังนั้น การป้องกันกระทำได้โดยใช้มาตรการโดยใช้ประชาชนในสังคม โดยการออกกฎหมายควบคุมควบคู่ไปกับการขอความร่วมมือจากประชาชน ส่วนผู้ป่วยจากการติดเชื้อสามารถรักษาให้หายได้โดยการใช้ยารักษาตามอาการ แต่ก็มีผู้ป่วยส่วนหนึ่งเสียชีวิต โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน และความดัน เป็นต้น อยู่ก่อนแล้ว ส่วนว่าจะมีผู้เสียชีวิตมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ป่วยมากหรือน้อย และวิธีการรักษาซึ่งจะต้องพึ่งพาอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เพียงพอ ทั้งบุคลากรทางการแพทย์จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ รวมไปถึงการทุ่มเทแรงกาย แรงใจด้วย

2. ด้วยเหตุปัจจัยในข้อ 1 ในทุกประเทศที่โควิด-19 ระบาด ประชาชนได้รับความเดือดร้อนทั้งจากปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสังคม อันเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่วนว่าจะเดือดร้อนมากหรือเดือดร้อนน้อย ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้

1) ก่อนที่โควิด-19 จะระบาด ได้มีปัญหาเศรษฐกิจและสังคมหรือไม่ และถ้ามีมากน้อยแค่ไหน

2) ศักยภาพในการแก้ปัญหาทั้งสองประการนี้ของรัฐบาล ผู้บริหารประเทศนั้น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และมากน้อยแค่ไหน

3) ถ้าปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมได้เกิดขึ้น และดำรงอยู่ ทั้งมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส และรัฐบาลไม่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาเพียงพอ อนุมานได้ว่า เมื่อมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม จะต้องรุนแรงขึ้นกว่าเดิมแน่นอน เมื่อปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นผู้คนที่ได้รับผลกระทบจึงห่างจากการไปวัดทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา[10]

---

[9] สามารถ มังสัง. **โควิด ๑๙ ระบาด: เหตุให้เศรษฐกิจและสังคมแย่ลง.** [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://mgronline.com/daily/detail/9630000059231 (เข้าถึง ๒๔ มกราคม ๒๕๖๔)

[10] วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. **ความพึงพอใจในชีวิตของคนไทย ในมุมมองแต่ละ Gen.** [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://tdri.or.th/2020/07/thailands-life-satisfaction-and-happiness/ (๒๓ มกราคม ๒๕๖๔)

ดังนั้น ปัญหาโควิด-19 ระบาดเหตุให้เศรษฐกิจและประชาชนในสังคมแย่ลงก่อให้เกิดผลกระทบในการห่างจากการช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมน้อยลงก็เพราะ ปัญหาเศรษฐกิจและความยากจนทำให้ประชาชนในสังคมได้เกิดความห่างกันจนกลายเป็นอยู่เพื่อเอาตัวรอดของแต่ละคมทำให้ประชาชนไม่มีความรักความสามัคคีซึ่งกันและกันจนทำให้มีความห่างกันในระหว่างตัวเองกับบุคคลอื่นในสังคมนั้นๆ ที่เราอยู่ร่วมกันได้และทำให้ประชาชนในสังคมแย่ลงก่อให้เกิดกระทบในการช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมน้อยลง

2. อิทธิบาท 4

คำว่า อิทธิบาท แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น 4 คือ 1. ฉันทะ หรือ ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการที่จะทำ พอใจที่จะทำ มีความสุขที่จะทำ มีใจใฝ่รักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ 2. วิริยะ หรือ ความเพียร หมายถึง ขยันหมั่นเพียรทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ หรือ ความคิดและความตั้งใจ หมายถึง ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจ เอาจิตฝักใฝ่ มีสมาธิในการทำ 4. วิมังสา หรือ ความไตร่ตรอง หมายถึง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น อิทธิบาท 4 นับได้ว่าเป็นหลักธรรมะที่ใกล้ตัวมากที่สุดชนิดหนึ่ง และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ง่ายที่สุดชนิดหนึ่ง ผู้ทำตามหลักธรรมนี้ย่อมประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้ใดที่อยู่ในเพศบรรพชิตที่มีธรรมะนี้ ย่อมสำเร็จในการดับทุกข์และการบรรลุธรรมขั้นสูง ผู้ใดเป็นฆราวาสและมีธรรมะข้อนี้ย่อมประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน มีความก้าวหน้า และสามารถพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี[11]

ภิกษุทั้งหลาย เราได้มีความคิดอย่างนี้ว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมเจริญ อิทธิบาท อันประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ ว่าฉันรึยังของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่หดหู่ในภายใน ไม่ฟุ้งซ่านไปในภายนอก และเธอมีความสำคัญในเบื้อง หลังและเบื้องหน้าอยู่ว่า เบื้องหน้าฉันใด เบื้องหลังก็ฉันนั้น เบื้องหลังฉันใด เบื้องหน้าก็ฉัน นั้น เบื้องล่างฉันใด เบื้องบนก็ฉันนั้น เบื้องบนฉันใด เบื้องล่างก็ฉันนั้น กลางวันฉันใด กลางคืนก็ฉันนั้น กลางคืนฉันใด กลางวันก็ฉันนั้น เธอมีใจเปิดเผย ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรม จิตใจให้สว่างอยู่[12]

---

[11] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม.** (ฉบับปรับปรุงและขยายความ). พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๔๒).

[12] เสกสันต์ บุญยะ, **การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการบริหารบุคคลของผู้บริหาร โรงเรียน พระปริยัติธรรมขนาดเล็ก แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๔.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (๒๕๕๙).

ภิกษุย่อมเจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ว่า วิถานะยะของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้ สว่างอยู่

ภิกษุย่อมเจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ว่า จิตของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้สว่างอยู่

ภิกษุย่อมเจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร ดังนี้ ว่า วิมังสาของเราจักไม่ย่อหย่อนเกินไป ไม่ต้องประคองเกินไป ไม่หดหู่ในภายใน ไม่ฟุ้งซ่านไป ภายนอก และเธอมีความสำคัญในเบื้องหลังและเบื้องหน้าอยู่ว่า เบื้องหน้าฉันใด เบื้องหลังก็ฉัน นั้น เบื้องหลังฉันใด เบื้องหน้าก็ฉันนั้น เบื้องล่างฉันใด เบื้องบนก็ฉันนั้น เบื้องบนฉันใด เบื้องล่างก็ฉันนั้น กลางวันฉันใด กลางคืนก็ฉันนั้น กลางคืนฉันใด กลางวันก็ฉันนั้น เธอมี ใจเปิดเผย ไม่มีอะไรหุ้มห่อ อบรมจิตให้สว่างอยู่[13]

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ดังนี้

1. ประชาชนจะต้องเรียนรู้ที่จะบริหารท่ามกลางความแตกต่างและใช้ประโยชน์จากความแตกต่างเพื่อให้ประชาชนในสังคมบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประชาชนต้องพัฒนาทักษะและวิธีการคิดและมองเห็นแนวโน้มกับการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ต้องมีการบริหารจัดการงานในลักษณะของการสั่งการและควบคุมแบบเดิม ๆ ประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีอิสระมากขึ้นในการมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในการทำงานให้มากขึ้น

5. การมีส่วนรวมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกกันโรคโควิด 19 ประชาชนต้องจัดการหรือต้องมีความสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในการบริหารหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมนั้นๆ ให้มากขึ้น และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดแก่การดูแลป้องกันโรคโควิด 19 อิทธิบาท 4 เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19

---

[13] พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๒). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๔๖).

และสามารถน้อมนำเอาคำสอนที่เรียกว่าพุทธอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 จะส่งผลให้ มีหลักในการปฏิบัติของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ดังนี้

การที่คนส่วนใหญ่นั้นรู้จักและมีความคุ้นเลย ว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นแนวทางในการจัดการในเรื่องราวต่าง ๆ แบบแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งในแนวทางพระพุทธศาสนานั้น หลักอิทธิบาท 4 เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจรวมถึงวิธีคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเบื้องต้นหลักที่ทำให้คนทุกคนนั้นมีความสามัคคีกันได้และเพื่อให้ชาวพุทธ หรือ พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ได้เข้าใจถึงหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมถึงเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จอีกด้วยซึ่งหลักธรรมนี้มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 การที่ประชาชนนั้นจะมีการร่วมมือหรือมีส่วนร่วมกันจะต้องมีความพอใจ และความเข้าใจที่จะประพฤติตามๆ กัน การดูแลป้องกันโรคโควิด 19 นั้น ถ้าประชาชนมีความพอใจในสิ่งที่ประพฤติตามในหลัก ฉันทะแล้ว การพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 เพื่อเป็นการดูแลและช่วยกันป้องกันโรคโควิด 19 เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้นและมีความสุขประชาชนก็ย่อมมีความสุขตามด้วยเช่นกัน เป็นต้น ก็อาจเป็นเพราะว่าประชาชนนั้นมีความพึงพอใจตั้งแต่แรกนั่นเอง

2. วิริยะ คือ ความเพียรพยายามในสิ่งนั้น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ซึ่งคนเรานั้นเกิดความคิดที่จะทำอะไรแล้วก็ย่อมมีความเพียรพยายามเพื่อให้สังคมหรือประชาชนได้ดูแลป้องกันภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ การมีส่วนร่วมนั้นเกิดความสำเร็จได้ ก็เพราะเกิดจากการที่ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมกันทำและย่อมมีความเพียรพยายามมีความตั้งใจตั้งมั่น เช่น การเกิดวิกฤตทางสังคมหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ โรคภัยในปัจจุบัน จึงเกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 เป็นต้น จึงเกิดจากความประณีตและมีความใส่ใจ และความพยายามของประชาชนในการมีส่วนร่วมทำให้สังคมประชาชนมีความปลอดภัย มีคุณค่า และเมื่อประชาชนนั้นมีการส่วนร่วมก็เกิดมีคุณค่าแล้วสิ่งที่ตามมา ก็คือ ความปลอดภัยในสังคมและประชาชนทุกคน เหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่ทำนั้นมีความจริงใจออกมาด้วยใจนั่นเอง

3. จิตตะ คือ ความเอาใจฝักไฝในสิ่งที่ทำ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลหรือเอาใจใส่กับการบริหารจัดการงานที่เราได้รับมอบหมายเพื่อให้งานนั้นเกิดผลสำเร็จ การที่รัฐบาลมีคำส่งให้ประชาชนดูแลตนเองให้ดีเพื่อเป็นการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 การมีส่วนร่วนของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ประชาชนต้องร่วมกัน เอาใจ เอาความคิด ตั้งจิต ตั้งใจ มีความทุ่มเทกับการดูแลตนเองของประชาชน เพื่อให้ปลอดภัยกับโรคโควิด 19 เพราะว่าถ้าประชาชนนั้น มีความตั้งใจที่จะดูแลตนเองก็จะเกิดความสำเร็จในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 เพราะว่าถ้าประชาชนนั้นได้

ทำตามคำส่งของรัฐบาลด้วยความเอาใจฝักไฝในสิ่งที่ทำ สิ่งที่ปฏิบัติตามแบบเอาใจใส่ก็จะช่วยเป็นเกราะป้องกันโรคโควิด 19 ได้ดี การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นทุก ๆ สิ่งจะสำเร็จได้ก็เพราะความเอาใจใส่ของประชาชน นั้นเอง

4. วิมังสา คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 นั้น ควรมีความพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น ซึ่งก็มีความเข้าใจในการบริหารจัดการงานหรือมีส่วนร่วนกับงานนั้นๆ ที่เราทำอยู่เพราะว่าประชาชนนั้นจะมีส่วนร่วมได้นั้นต้องมีความเข้าใจกับงานหรืองานที่ทำจะได้ไม่มีความผิดพลาด มีความตรงตามความต้องการของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 ด้วยที่ได้มอบหมายให้ทำงานนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วการที่เราจะให้ประชาชนนั้นๆ มีส่วนร่วนกับการดูแลป้องกันภัยก็ต้องหาข้อมูลเพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีความสอดคล้องกัน เมื่อประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันโดยไม่สนใจหาข้อมูลก็จะทำให้งานนั้นไม่ใช่ในสิ่งที่เขาปรารถนา หรือมีความต้องการ ดังนั้น เมื่อเราจะทำงานอะไรสักหนึ่งงานก็ต้องพยายามหาข้อมูลและศึกษางานนั้นอย่างถ่องแท้ ว่างานนั้นมีความเป็นไปเป็นมาอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่จะคิดจะทำ เมื่อเราได้รับมอบหมายงานแล้วก็จะทำให้เราทำงานนั้นอย่างรวดเร็ว เพราะว่าเรามีความเข้าใจ มีความรู้ในสิ่งที่เรากำลังทำนั้นแล้วด้วยความมั่นใจ งานนั้นจึงจะจำสำเร็จเหมือนที่เราคิดไว้ตั้งแต่เริ่มแรก

5. บทสรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 จึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19ในสังคมในประเทศชาตินั้น ประชาชนต้องการมีส่วนร่วนในการดูแลป้องกัน นั้นเป็นไปด้วยความสำเร็จเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนสังคมนั้นใช้แต่หลักการ หรือแนวคิดทางตะวันตกก็จะเป็นได้แค่แนวคิด ๆ หนึ่งที่สร้างความรู้ให้เราแค่นั้น แต่เมื่อเราใช้หลักการบริหารจัดการในแนวทางหลักธรรมคือ อิทธิบาท 4 นั้นแล้ว ก็จะทำให้เรานั้นเกิดความตระหนักในการใช้ชีวิต การทำงานต่าง ๆ และประชาชนย่อมมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันโรคโควิด 19 อย่างมีความเข้าใจ ไม่เกิดความประมาทเพราะว่าการทำงานอะไรแล้ว ไม่ค้นหาความจริง ก็จะไม่พบกับความจริงนั้น และความสำเร็จ หรือความเข้าใจอันดีในการใช้ชีวิตอย่างไม่ยึดติด มีความตั้งมั่นในสติ สมาธิ และปัญญาด้วย

เอกสารอ้างอิง

พงษ์เทพ บุญกล้า. ***ศรัทธาออนไลน์ของคนรุ่นใหม่ต่อพุทธศาสนา***. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://prachatai.com/journal/2013/08/48013 (เข้าถึง 23 มกราคม 2654)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ***พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม***. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2546).

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). ***พุทธธรรม.*** (ฉบับปรับปรุงและขยายความ). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2542).

วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์. ***ความพึงพอใจในชีวิตของคนไทย ในมุมมองแต่ละ Gen***. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://tdri.or.th/2020/07/thailands-life-satisfaction-and-happiness/ (23 มกราคม 2564)

สามารถ มังสัง. ***โควิด 19 ระบาด: เหตุให้เศรษฐกิจและสังคมแย่ลง.*** [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://mgronline.com/daily/detail/9630000059231 (เข้าถึง 24 มกราคม 2564)

สุพิลาลัย ใช้ประทุม. ***ปัญหาทางเศรษกิจในชุมชนและแนวทางแก้ไข.*** สมุทรสาคร. (2555).

เสกสันต์ บุญยะ, ***การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารบุคคลของผู้บริหาร โรงเรียน พระปริยัติธรรมขนาดเล็ก แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4***. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2559).

อนุชา เทียมพูล. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สระแก้ว : มหาวิทยาลัยบูรพา. (2560).

เอื้องฤทัย. ***ความยากจน ปัญหาที่ไม่เคยหมดไปจากสังคมไทย***. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: http://pan-ha-khuam-yak-jon.blogspot.com/2012/02/blog-post_17.html (เข้าถึง 23 มกราคม 2564)